

Nimellä on tarina: Schildtin perheen kirjat

5.12.2012 Tekijä Jyväskylän yliopiston kirjasto

Wolmar Schildtin Apis-kirja

KUVA: Jussi Liimatainen

Työskennellessäni Jyväskylän yliopiston kirjaston kokoelmien parissa yli 40 vuotta, törmäsin tuhansia kertoja ominaisuuteen, jota ei monissa suomalaisissa tieteellisissä kirjastoissa ole. Olisi nimittäin helpompaa luetella ne 1800–1900 -lukujen vaihteen julkikset, joiden omistamia teoksia Jyväskylän yliopiston kirjastossa ei ole kuin ne, joita siellä on.

Eniten löytyy julkaisuja, jotka Tieteellinen kirjasto sai aikoinaan helsinkiläisen Antikvariaatti Minervan konkurssipesästä. Toinen huomattava osto on 1950-luvulta, jolloin Kasvatusopillinen korkeakoulu osti osan L.A. Salavan, tunnetun bibliofiilin ja keräilijän kirjastosta. Tästä johtunee 1920–30 -luvulla aloittaneiden kirjailijoiden omisteiden huomattava osuus. Myös vanhimmalla suomenkielisellä seminaarilla on osuutensa lahjoituksiin, sillä sen lehtoreina toimi joukko oman alansa huippututkijoita.

Fennomanian keskus

Jyväskylä oli fennomanian keskus. Suomalaisuusaatteen kannattajat lähettivät poikiaan Jyväskylän Lyseoon ja seminaarin opiskelijoina oli kulttuuripiirien tyttäriä. Esimerkiksi kaksi Elias Lönnrotin tytärtä opiskeli Jyväskylän seminaarissa ja Lönnrot lahjoitti opinahjolle satoja kirjoja.

Seminaarin kirjaston ja sen seuraajien Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun ja yliopiston kirjastot ovat saaneet lukemattomat määrät lahjoituksia. Kirjoihin tehdyt omistaja- ja reunamerkinnot sekä alleviivaukset ovat arvokasta tietoa esimerkiksi henkilöhistoriasta kiinnostuneille.

Arvokkaimpia lahjoituksia kirjasto on saanut Schildtin suvulta. Wolmar Schildt toivoi, että hänen kirjastonsa lahjoitettaisiin tulevalle Jyväskylän yliopistolle. Hänen kuollessaan ajatus yliopistosta oli vielä kaukainen haave, joten valtaosa innokkaan yliopistoaatteen ajajan kirjastosta sijoitettiin Jyväskylän Lyseon ja Tieteellisen kirjaston tiloihin.

Wolmar Schildtin exlibris.

KUVA: Jussi Liimatainen

Schildt käytti omistamissaan kirjoissa nimeään muodossa W. Schildt. Hänen käsialansa on hyvin tunnistettavissa. Vähintään yhtä usein on teoksiin jälkeinpäin liimattu hänen post mortem ex libriksensä. Merkki on seminaarin piirustuksen opettajan Toivo Salervon piirtämä.

Oli liikuttavaa löytää lähes loppuun luettu pieni kielioppiteos Finsk grammatik. Sen sivuilla on runsaasti alleviivauksia, selkämys on hävinnyt ja sidos repsahtanut. Etusivulle on kankealla lapsen käsialalla kirjoitettu W. Kilpinen ja kanteen jo aikuisen käsialalla W. Schildt. Schildtin kotikieli oli ruotsi, mutta hän oppi puhumaan suomea jo lapsena. Tästä resuisesta kirjasta poika opetteli kieliopin rakenteita, mahdollisesti jo kotonaan Laukaassa, mutta viimeistään 14-vuotiaana Turussa tullessaan ylioppilaaksi. W. Kilpinen oli Schildtin myöhemmin yleisesti käyttämä nimimerkki.

Toinen mieleeni jäänyt julkaisu liittyy Schildtin lääkäriammattiin ja on nimeltään Medicinal taxes. Schildtillä oli tapana sitoa usein tarvitsemiaan julkaisuja loppupahvilla ja liimata loppuun kotelo erilaisia käsinkirjoitettuja lappusia varten. Niissä on lähinnä latinankielisiä lääkeaineiden nimiä ja laskutoimituksia niiden hinnoista. Hapottoman loppupaperin suojaamina ne ovat säilyneet ja myös säilyvät pitkälle tulevaisuuteen.

Jälkeläiset täydentämässä

Schildtin suvun kirjalahjoitus on myöhemmin täydentynyt myös hänen jälkeläisten toimesta. Hänen poikiensa Aatoksen ja Onnin lähinnä maanviljelystä koskevia kirjoja on useita. Myös tyttäret menestyivät. Saima avioitui tunnetun kielentutkijan, professorin [Adolf V. Strengin](#) kanssa. Strengin suvun kirjoja lienee tullut kirjastoon juuri Saiman kautta. Ehkä Streng oli lainannut teoksia appiukolleen ja ne olivat jääneet sille tielleen.

Silmiini osui sattumalta myös eräs vaatimaton, nuhjuinen ja luetun näköinen lakikirjanen. Kannessa oli himmeä signeeraus S. Holsti. Tästä hylätystä kirjasesta tuli mieleeni tarina jyvaskyläläisestä suurmiehestä.

Wolmar Schildtin nuorempi tytär Ilma oli naimisissa varatuomari Severin Holstin kanssa. Perheen vanhin poika [Rudolf Holsti](#) oli tunnettu poliitikko, diplomaatti, maailmankansalainen ja Suomen ulkoministeri. Harva jyvaskyläläinen tietää, että Rudolf Holsti oli Schildtin tyttärenpoika.

Rudolf Holsti syntyi Jyväskylässä ja oli yksi Lyseon suuria poikia, kuten ikätoverinsa [Otto Ville Kuusinen](#). Oletettavasti Rudolf piti yhteyttä Jyväskylään senkin jälkeen, kun oli lähtenyt opiskelemaan Helsinkiin. Hänen arvomaailmaansa vaikutti äidin lisäksi erityisen paljon isoäiti Mathilda, Wolmar Schildtin vaimo.

Holstin ensimmäinen ulkoministerikausi päättyi poliittisiin erimielisyyksiin ns. [reunavaltiopolitiikan](#) vuoksi ja toinen 1930-luvun loppupuolella Saksan painostuksesta. Eri lähteissä viitataan myös Holstin alkoholiongelmaan, ja hänen mm. kerrotaan juovuspäissään ilmaisseen käsityksensä Hitleristä.

Ilma-äiti ei ehtinyt nähdä poikansa nöyryyttävää eroa ja "maastapakoa" Yhdysvaltoihin vuonna 1940. Rudolf Holsti toimi sosiologian luennoitsijana Stanfordin yliopistossa ja kuoli Palo Alton sairaalassa vuonna 1945. Hänen vaiheitaan käsitellään muun muassa Heikki Roiko-Jokelan [väitöskirjassa](#).

Pirkko Audejev-Ojanen

toimistopäällikkö emerita